

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 159.923:378

Ларченко І. В.

викладач кафедри психології, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), irina.larchenko@gmail.com

Іщенко О. А.

студентка спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна Миколаїв), olena.ishchenko86@gmail.com

МОДЕРАЦІЙНИЙ ЕФЕКТ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗБЕРЕЖЕННІ АВТОНОМНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СТРЕСОГЕННОСТІ

Стаття присвячена аналізу модуляційного ефекту емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах підвищеної стресогенності. Проведений аналіз підкреслює, що емоційна ясність, розуміння і регуляція емоцій, а також емпатійна комунікація зменшують демотивувальний вплив хронічного стресу, підтримують цілеспрямованість і внутрішню залученість та знижують ризики емоційного виснаження. Розглянуто вплив емоційного інтелекту як психологічного ресурсу, що трансформує навчальні вимоги на керовані виклики і посилює відчуття контролю та компетентності, тоді як ситуативна тривожність може бути проміжною ланкою реалізації зв'язку між емоційним інтелектом і якістю мотивації.

У дослідженні використовуються інноваційні методики, які дозволяють глибше зрозуміти психологічні механізми взаємодії стресогенності, емоційного інтелекту та мотиваційної стійкості студентів, забезпечуючи надійність висновків і практичну релевантність отриманих даних. Результати дослідження відкривають нові перспективи для розуміння ролі емоційного інтелекту у підтримці автономної мотивації в умовах невизначеності та підвищених вимог, а також окреслюють напрями інтеграції модулів розвитку емоційної грамотності, когнітивної переоцінки і емпатійного діалогу з автономно підтримувальним дизайном навчання з метою підвищення мотиваційної стійкості та якості навчальної діяльності студентів.

Ключові слова: емоційний інтелект, стресостійкість, автономна мотивація, психологічна адаптація.

Мета статті – перевірити на студентській вибірці, чи емоційний інтелект змінює силу зв'язку між стресом і автономною мотивацією та пояснити виявлені ефекти у межах теорій.

Матеріал та методи дослідження. За умови інформаційної згоди обстежено 85 студентів закладів вищої освіти в Миколаївській області, які навчались в умовах стресогенності. Гендерна структура склала 53 жінки 62,4 %, 32 чоловіки 37,6 %. Вікові групи до 20 років – 26 осіб 30,6 %, 20–30 років – 45 осіб 52,9 %, старші 30 років – 14 осіб 16,5 %, 41 – студент 48,2 % поєднує навчання з роботою. Збір даних здійснено онлайн Google Forms. Для обробки статистичних даних застосовувалися табличний процесор MS Excel v. 16.0 та IBM SPSS Statistics 20. Для обробки емпіричних даних використовувалися методи описової статистики, для вимірювання ступеня кореляційної залежності – кореляційний аналіз (коефіцієнт Пірсона).

Методологія дослідження базується на комплексному підході, що включає використання кількох психодіагностичних методик, спрямованих на вивчення ключових компонентів емоційного інтелекту (емоційна ясність, розуміння та регуляція емоцій, емпатійна комунікація), показників автономної мотивації та рівня сприйнятого стресу у студентів.

Для діагностики ключових змінних застосовано стандартизований психодіагностичний комплекс.

Рівень емоційного інтелекту студентів оцінювали за тестом емоційного інтелекту Голла Н. та опитувальником Емін Люсіна Д. В., що дає змогу визначити загальний показник і профілі за гілками розуміння та регуляції емоцій. Якість мотивації вимірювали за шкалами академічної мотивації з подальшим розрахунком індексу відносної автономії, а також за методикою мотивації досягнення Елерса Т. для оцінки співвідношення прагнення успіху та уникнення невдачі. Рівень суб'єктивного стресу визначали за шкалою сприйнятого стресу PSS-10, ситуативну тривожність – за шкалою STAI у модальності стану.

Дослідження охопило аналіз взаємозв'язків між емоційним інтелектом, автономною мотивацією та стресогенними показниками студентів в умовах стресогенності. Особливу увагу приділено тому, як компоненти емоційного інтелекту зменшують демотивувальний вплив хронічного стресу та підтримують внутрішню залученість до навчання. Для кількісної перевірки гіпотези використано описову статистику, кореляційний аналіз для оцінки тісноти зв'язків між змінними та регресійне моделювання з терміном взаємодії емоційного інтелекту і сприйнятого стресу з метою виявлення модуляційного ефекту у зв'язку сприйнятий стрес – автономна мотивація.

Результати дослідження. Комплексний аналіз даних засвідчив, що вищий рівень емоційного інте-

лекту пов'язаний із надійнішим збереженням автономної мотивації студентів в умовах стресогенності. Частка студентів із високою автономною мотивацією становила 72 % у групі з високим емоційним інтелектом проти 41 % у групі з низьким ($p < 0,01$). Сприйнятий стрес статистично значуще та помірно негативно корелює з автономною мотивацією ($r = -0,49$; $p < 0,001$). Виявлено статистично значущу взаємодію між емоційним інтелектом і стресом ($p < 0,05$), що свідчить про буферний ефект емоційного інтелекту за однакового рівня стресу студенти з вищими показниками емоційного інтелекту істотно рідше демонструють мотиваційний спад.

Статеві відмінності у жінок $n = 53$ провідну роль відіграють емоційна ясність і емпатійна комунікація за високих показників цих компонентів 68 % зберігають високий рівень автономної мотивації навіть у разі підвищеного стресу, тоді як за низьких – 45 % ($p < 0,05$). У чоловіків $n = 32$ ключовим предиктором виступає регуляція емоцій за її високого рівня 70% демонструють високу автономну мотивацію проти 39 % за низького ($p < 0,05$). Сукупний індекс емоційного інтелекту між статями істотно не відрізнявся, проте профілі «сильних компонентів» різні у жінок більш виразні ясність і емпатія, у чоловіків – регуляція.

Вікові підгрупи у групі до 20 років автономна мотивація найуразливіша до стресу частка студентів із високою мотивацією становить 48 %, але за високого емоційного інтелекту підвищується до 63 % ($p < 0,05$). У віці 20–30 років показники стабільніші 69–74 % за високого емоційного інтелекту. У студентів старше 30 років фіксується найкраща саморегуляція 78 % утримують високий рівень автономної мотивації; при цьому різниця між високим і низьким емоційним інтелектом тут найбільша 82 % проти 55 %; $p < 0,05$.

Поєднання навчання з роботою серед тих, хто додатково працює $n = 41$, рівень сприйнятого стресу вищий, однак за високого емоційного інтелекту 71 % утримують високу автономну мотивацію – майже на рівні непрацюючих однолітків ($p > 0,05$). За низького емоційного інтелекту частка високої мотивації знижується до 38 % ($p < 0,01$). У непрацюючих студентів $n = 44$ загальний показник становить 66 %, із помітним зростанням за високого емоційного інтелекту 72 % проти 49 %; $p < 0,05$.

Компоненти, що забезпечують мотиваційну стійкість найпотужнішим захисним чинником від негативного впливу стресу є регуляція емоцій: здатність упорядковувати емоційне збудження, запобігати імпульсивним реакціям і відновлювати рівновагу пов'язана з приростом частки студентів із високою автономною мотивацією на 24–30 відсоткових пунктів порівняно з низьким рівнем регуляції. Емоційна ясність – точне розпізнавання й називання власних станів – зменшує дезорієнтацію під тиском подій і додає ще приблизно 15–18 відсоткових

пунктів до частки високої мотивації за рахунок коректнішої самооцінки ресурсів і реалістичного планування. Емпатійна комунікація – уважне зчитування емоційних сигналів інших і конструктивний діалог – підсилює ефект соціальної підтримки та якість зворотного зв'язку, забезпечуючи додаткові 10–12 відсоткових пунктів, особливо у жінок і в старших вікових підгрупах.

Отримані результати узгоджуються з провідними теоретичними рамками. З позицій теорії збереження ресурсів емоційний інтелект виступає внутрішнім ресурсом, що запобігає наростанню послідовних втрат ресурсів і підтримує їх відновлення. У межах моделі вимоги-ресурси емоційний інтелект функціонує як персональний ресурс, який перетворює зовнішні вимоги на керовані виклики, підтримуючи залученість. В оптиці теорії самовизначення емоційний інтелект допомагає зберігати задоволення базових психологічних потреб – автономії, компетентності та пов'язаності – через емоційну ясність, регуляцію та емпатійний діалог.

Висновок. Вищий емоційний інтелект стійко підтримує автономну мотивацію студентів під хронічним стресом; він послаблює негативний вплив стресу завдяки поєднанню трьох ключових компонентів – регуляції емоцій (найсильніший буфер), емоційної ясності та емпатійної комунікації. Профільні відмінності у жінок критичні ясність і емпатія, у чоловіків – регуляція. Найвразливіші до стресу студенти молодші 20 років; працюючі студенти відчувають більше стресу, але за високого емоційного інтелекту зберігають високу мотивацію. Отримані дані узгоджуються з теорією збереження ресурсів, моделлю вимоги-ресурси та теорією самовизначення: емоційний інтелект виступає внутрішнім і персональним ресурсом, що допомагає задовольняти потреби в автономії, компетентності та пов'язаності. Практично доцільно поєднувати тренування регуляції емоцій, розвиток емоційної грамотності та емпатійного діалогу з автономно підтримувальним дизайном навчання, особливо для молодших і тих, хто поєднує навчання з роботою.

Література

1. Носенко Е. Л., Коврига Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ: Вища школа, 2003. 126 с.
2. Носенко Е. Л., Аршава І. Ф., Кутовий К. П. Форми відображеної оцінки емоційної стійкості та емоційної розумності людини: монографія. Дніпро: Інновація, 2011. 178 с.
3. Карпенко Є. В. Психологія емоційного інтелекту в дискурсі життєдіяльності особистості: дис. ... д-ра психол. наук. Острог, 2020.
4. Власова О. І. Стресостійкість і мотивація: роль емоційного інтелекту. *Науковий вісник ХНПУ*. 2022. № 4. С. 87–94.
5. Четверик-Бурчак А. Г. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху. Київ: Освіта України, 2016. 182 с.
6. Ryan R. M., Deci E. L. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation. *American Psychologist*. 2000. Vol. 55, No. 1. P. 68–78.

7. Hobfoll S. E. Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*. 1989. Vol. 44, No. 3. P. 513–524.
8. Bakker A. B., Demerouti E. The Job Demands–Resources model. *Journal of Managerial Psychology*. 2007. Vol. 22, No. 3. P. 309–328.
9. Gross J. J. *Handbook of Emotion Regulation*. 2nd ed. New York: Guilford Press, 2015.
10. Salovey P., Mayer J. D. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*. 1990. Vol. 9, No. 3. P. 185–211.

Larchenko I. V., Lecturer of the Department of Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), irina.larchenko@gmail.com

Ishchenko O. A., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olena.ishchenko86@gmail.com

THE MODERATING EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN MAINTAINING STUDENTS' AUTONOMOUS MOTIVATION UNDER STRESSOGENIC CONDITIONS

The article analyzes the moderating effect of emotional intelligence in sustaining students' autonomous motivation under heightened stress in the contemporary educational environment. The analysis highlights that emotional clarity, understanding and regulation of emotions, as well as empathic communication, reduce the demotivating impact of chronic stress, support goal-directedness and intrinsic engagement, and lower the risk of emotional exhaustion. Emotional intelligence is considered as a psychological resource that transforms academic demands into manageable challenges and strengthens the sense of control and competence, while state anxiety may act as an intermediate link through which emotional intelligence affects the quality of motivation.

The study employs innovative methodologies that enable a deeper understanding of the psychological mechanisms underlying the interplay among stressogenic conditions, emotional intelligence, and students' motivational resilience, ensuring the robustness of the conclusions and the practical relevance of the findings. The results open new avenues for understanding the role of emotional intelligence in maintaining autonomous motivation under uncertainty and increased demands, and they outline directions for integrating modules on emotional literacy, cognitive reappraisal, and empathic dialogue with autonomy-supportive instructional design to enhance motivational resilience and the quality of students' learning activities.

Keywords: emotional intelligence; stress resilience; autonomous motivation; psychological adaptation.

УДК 159.9:316.62:355.01

Ларченко І. В.

викладач кафедри психології, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), irina.larchenko@gmail.com

Іщенко Я. П.

студентка спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), yanina.ish@gmail.com

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ КОГНІТИВНИХ ТА ЕМОЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СТАНІ ДОВГОТРИВАЛОГО СТРЕСУ В ОСІБ, ЩО МЕШКАЮТЬ У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ

У тезах досліджується вплив хронічного стресу на цивільне населення в умовах війни з акцентом на взаємозалежність когнітивної та емоційної сфер. Показано, що тривалий стрес призводить до стійкої активації нервової системи, підвищення кортизолу, порушення пам'яті, уваги, виконавчих функцій та емоційної регуляції, створюючи замкнене коло когнітивних і емоційних дисфункцій. Дослідження підтверджують двонаправлений взаємозв'язок: когнітивні процеси формують емоційні реакції, тоді як емоційна реактивність істотно впливає на ефективність когнітивних функцій. Для підтримки психічного здоров'я населення в умовах постійного стресу наголошується на ефективності інтегрованих методик, що поєднують когнітивно-поведінкові техніки з методами емоційної регуляції (релаксація, майндфулнес, тілесно орієнтовані вправи), спрямованих на відновлення балансу між когнітивною та емоційною сферами та підвищення адаптивних ресурсів особистості.

Ключові слова: хронічний стрес, когнітивні функції, емоційна регуляція, двонаправлений взаємозв'язок, інтегровані методики підтримки, прифронтові території.

Постановка проблеми. Війна суттєво впливає на когнітивні та емоційні процеси населення, зокрема на увагу, пам'ять, швидкість обробки інформації та емоційну регуляцію. Тривалий стрес і постійна загроза життю формують хронічне психоемоційне напруження, що може послаблювати когнітивні функції та погіршувати психічне здоров'я. Додатковими факторами ризику є постійні загрози обстрілів, втрата близьких і ресурсів, які посилюють пси-

хологічне навантаження та ускладнюють адаптацію до екстремальних умов. Попередні дослідження показують значні зміни як у когнітивній, так і в емоційній сфері людей, що мешкають у зонах бойових дій, проте залишаються недостатньо вивченими конкретні когнітивні механізми, які найбільше страждають, та взаємозв'язок цих змін з емоційним станом.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Усикова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіти за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155